

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Extra Posten.

Torsdagen den 18 November 1819.

Om Engelska Tryckfriheten.

Då alla de nyeuropeiska Staternas inrättning är sådan, att allt afhandlas skriftligen och inom fyra väggar, men då allt mer och mer behöfvet af offentlighet, i hvad som rörer Nationernas angelägenheter, låter känna sig, så, då af flere skäl det lätt kan bevisas, att denna offentlighet nu mera endast genom Tryckfrihet kan tillvägabringas, måste äfven detta vara ett ämne af ett ganska allmänt intresse. Det är också ingen, af de allmänna rättigheterna, om hvilken nästan i alla länder, så mycket tracasserats, mellan Regeringarne och Folken, som om denna, och ändå ingen, hvars grunder så ofullständigt blifvit utredda. Vanligtvis har man, under dessa debatter, irrigt hört åberopas Englands exempel och visheten af dess constitution, som så länge sedan stadgat denna frihet, hvilken de flesta Nationer ännu blott sträfva att tillegna sig. Och verkligen, då England är det land, der Tryckfrihet först uppkom, så bör det vara lärorikt att se, hvad skaplynned den der antagit. Därföre har man velat härom lemna några korta underrättelser; och skulle någon, efter deras genomläsande, icke finna dess författning, i detta afseende, så lysande och afundsvärd, som den ofta blifvit oss förespeglad; så må han dock ej betvilla riktig-

heten af dessa uppgifter — ty de äro hemtade från Englands mest godkände Jurister, — utan i stället undersöka, om ej möjligtvis så kan vara förhållandet, med de flesta andra, såsom idealiska mönster utropade, engelska constitutionella stadgar.

Ända till medlet af 17:de Århundradet stod Bokpressen, i England, under uppsigt af den så kallade Stjernkammaren, ett urgammalt, af Henrik VII åter upprättadt Tribunal, i hvilket det dömdes öfver alla slags brott mot den allmänna ordningen, utan tillkallande af några edsvurna, och utan iagttagande af några vanliga processformaliteter. Denna Polisanstalt — ty annat namn kan man svärigen gifva denna inrättning — bestämde det endast tillåtliga antalet af Boktryckerier och Pressar, och utnämnde en Uppsyningsman (*Licenser*), utan hvars tillåtelse ingen ting fick i tryck meddelas Allmänheten.

Kort före utbrottet af de borgerliga oroligheterna, år 1641, upphäddes Stjernkammaren och Parlamentet slog under sig dess Polismåle öfver Tryckeriväsendet, samt utöfvade det, så länge Protectoratet räckte, genom tillförordnade Commissarier. Tvenne år efter Restaurationen, sattes alla Påbud af det cromwellska Parlamentet, hvilka hade afseende på dessa ämnen, åter i kraft och verksamhet, och de förnyades dessutom, tid efter annan, under Carl II och Jacob II.

Den bestämda tiden för giltigheten af den sista bland dessa förordnanden, utlopp med år 1692 — tre år efter den Revolution, som höjde Wilhelm III på Thronen — och man beslöt, enligt Konungens önskan, att ytterligare på tvenne år förlänga den. Men år 1694 förklarade sig Parlamentet bestämdt emot all vidare prorogering af Acten; och sålunda uppkom, blott genom de gamla Författningarnes utlocknande, till följe endast af ett negativt beslut, det ännu bestående Tryckfrihets-Systemet i England. — Redan blott detta förevarande kan gifva oss en vink om, huru högst obestämdt allt, i detta afseende, måste vara.

Man känner, i England, inga andra Tryckfrihetsbrott, än de, hvilka inbegripas under den allmänna Kategorien Smädeskrift eller Libell. Och enligt engelska Lagstiftningens esprit, är en Libell mot Privat-man och mot Statens aldra högsta Auctoriteter, fullkomligt af enahanda natur, och betraktas alldeles ur samma synpunct, neml. som ett störande af allmänna lugnet (*breach of the King's pence*). De för ett sådant brott bestämda straff, äro penningböter och fängelse, till hvilka fordom äfven kunde läggas Schavotten. Penningböterna bero alldeles af Domarens godkännande, och hafva, i sednare tider, ofta stigit ifrån 500 till 1000 Pund Sterling. Understundom åläggas, jemte dem, Delinquenten att ställa borgen för ett stilla uppförande (*good behaviour*) under längre tid. Fängelsestraffen utsträcktes fordom ända till tio år, men hafva af en nyare praxis blifvit inskränkta till ett år, aderton månader, eller på sin höjd tvenne år. Från Schavotten äro, efter antagandet af Mr Taylors Bill, som bestämde detta straff endast för mened, Englands Författare nu mera befriade. Men med allt detta finnes i hela den Engelska Lagsamlingen, icke ett enda försök att, med ord, bestämma, hvad slags beskaffenhet det är, som gör en skrift till Libell, eller någon Norm efter

hvilken Domaren må pröfva dess större eller mindre brottslighet. För att här om öfvertyga sig, behöfver man blott göra sig bekant med den stridighet, som hos Englands ypperste lagkloke, en Cornyns, en Blackstone, en Lord Ellenborough m. fl. råder härom.

I afseende på Processformen i Tryckfrihetsmål, är proceduren i England den: att Riks-Fiskalen, under titel af Allmän Åklagare (*Attorney-General*), utan att, som vid alla andra Engelska Rättegångsfall, först draga saken inför den så kallade stora Juryn, (hvars kall det är, att yttra sig om klagomålet må anses värdt att upptagas eller icke), anmäler den skrift, han anser libellisk, inför Kings-Bench, der målet fullkomligen utageras. Men sedan Riks-Fiskalen anmält sin åklagelse, beror det helt och hållet på hans godtycke, när han vill låta börja den egentliga Rättegången. Han kan låta flere år gå förbi, innan han kallar den anklagade för Domstol, och denne kan blifva fridömd i fall han är oskyld; ja! om Riks-Fiskalen aldrig vill legitimera sin åklagelse, så gifves det intet lagligt medel att dertill tvinga honom, hvarken å den åklagades eller å Regeringens sida. Likväl medför hvarje åklagelse, den må sedan utageras eller icke, för den åklagade, ganska betydliga kostnader, hvilka ofta belöpa sig till 80 a 100 Pund Sterling. Och äfven kan Riks-Fiskalen, med iakttagande af gällande formaliteter, låta fängsla den anklagade Författaren, och ända till dess han är fridömd, eller också saken formligen blifvit nedlagd, hålla honom i häkte. Deremot eger sequestrering af den skrift, som angifvits till grund för anklagelsen, alldeles icke rum. — År 1816 föreslog väl Mr Brougham i Underhuset, en Bill till reform af det fiskaliska förfarandet i Tryckfrihetsmål; men annu har, så vidt det oss är bekant, intet beslut häröfver blifvit fattat. Deremot har Stats-Secreteraren för de inre ärenderna, Lord Sidmouth, i Mars

månad 1817, utfärdat ett Circulär till samtliga Lord-Lieutenants i Grefskaperna, i kraft af hvilket Fredsdomarne befullmäktigas, att genast låta fängsla en hvar, som på ed blifvit angifven, att hafva författat, sållt eller annars utpräglat onödliga eller upproriska Pamphletter och Skrifter. Ett förordnande, som, i fall man någonsin skulle drista att sätta det i utöfvande, naturligtvis skulle fora till det aldra största förtryck.

Då ett Tryckfrihetsmål blifvit utageradt, afdomes det difinitivt, utan att någon slags apell, ej en gång om ett skriffel skulle förekomma i Domen, kan ega rum af *the Kings-Bench*, dock likväl, som vid alla andra criminalmål i England, ej förr än Juryn först afgifvit sitt utlåtande. Dock hade bruket, hvilket nästan ensamt är upphöfvet till alla juridiska former i England, stadgat, att Juryn endast hade att yttra sig om själva Publications-factum, d. ä. huruvida den anklagade verkligen hade utgifvit den åklagade skriften eller ej, hvaremot yttrandet om skriftens beskaffenhet, såsom brottslig eller icke brottslig, utsades af den utaf Regeringen tillförordnade Domaren. Denna inskränkning i Juryns utlåtande rätt, förblef oanfästad ända till dess, år 1770, de bekanta Junius-Brefven *) blifvo föremål för en, till ingen ting förändrande Rättegång. Lord Mansfield förklarade den, af denna anledning nedsatta Juryn, att då Bokhandlaren Woodfall redan erkänt utgifningen af de nämnde Brefven, hade Juryn endast att utlåta sig öfver Skriftens tendens, såsom upprorisk eller icke upprorisk, då det utslutande tillkom Domaren att bestämma, om den, och i hvad grad den, som en upprorisk Libell vore straffbar. Juryn, som förmodligen icke, i denna föreskrift, kunde inse gränslin-

nien mellan sitt och Domarens gebiet, följde dock sin gamla vana och yttrade sig ensamt om Publicationen. Denna händelse väckte ett stort uppseende, som ännu mera ökades, derigenom att Lord Camden, i Öfver-Huset, fordrade af Lord Mansfield en förklaring öfver meningens af hans instruction. Detta förändrade en motion i Underhuset: om nedsättande af ett utskott, som, i afseende på Tryckfrihetsmål, skulle undersöka och bestämma Domarens förfarande och Juryns constitutionella rättigheter. För motionen talades ifrigt af Burke, men emot den af Foxe, och den föll. Den väcktes, i ännu bestämdare gestalt, väl åter följande året (1771), af Dowdeswell, men lika fruktlöst. Dock ändtliggen, år 1791, i Mars månad, upptog Foxe sjelf Dowdeswells motion, i Underhuset, och dref den igenom nästan utan motstånd. I Öfverhuset bestriddes den väl då, af de tre stora Juristerna, Lorderna Thurlow, Kenyon och Bathurst; men, all protest från Kings-Bench oagadt, gick den äfven der igenom, år 1792, och gaf således anledning till en Statut, som förordnar: "att Juryn, i criminal-processen mot Libeller, öfver samtliga i anklagelse-acten upptagna puncter, har att afgifva ett bestämdt och allmänt yttrande öfver frågan om brottslighet eller icke brottslighet." Och detta Parlamentets beslut, hvilket utslutande gäller ännu i dag, blef af alla Tryckfrihetens vänner ansedt, som en vunnin lysande seger för den goda saken.

Sådant är det politico-juridiska vilkoret för Tryckfriheten i England. Vi hafva troget målat dess verkliga skick, utan att deröfver tillåta oss någon anmärkning. Den göres bäst af den kunnige Läsaren sjelf, som med klar insigt af det högst intricata i denna Rättsfråga, jemförer de så ofta högtbeprisade Engelska Författningarne, med de i Svenska Grundlagen bestämda vilkoren för njutandet af Tryckfrihetsrätten. Det lär icke länge kunna döljas, på hvilken sida man finner den mesta arbitrage.

*) Om detta namnkunniga och högst märkvärdiga Phenomen i den politiska Litteraturen, torde frändelens, (i dessa Blad, kunna meddelas några intressanta Notiser.

Recension: (Forts. från N:o 11.)

N:o 10. *Le Songe de Rousseau*. Ett eftertryck, bland de många, som af denna Favoritpiece på nästan alla orter, der Musikaliskt tryck finnes, utkommit. — J. B. Cramer anses allmänt som en af vår tids största lefvande Claver-Compositeurer, och täflar med Field om rangen i executionen. Båda dessa Virtuoser äro af Clementis skola. Den förra, som af den bekanta Violinspelaren Cramer i London, som vid den 3:de Händelska minneste-sten år 1787, stod i spetsen för en här af 800 Musici, var redan utbildad, då den sednare danades. Cramer har mest alltid qvarblifvit i England, då deremot Field utvecklade sin stora talang i Ryssland. Båda äro stjernor på den Musikaliska Horizonten, som endast på vissa latituder kunnat ses. — Recensenten har, under det han skrifer detta, icke tillgång på Rousseaus verk. Han kan således icke afgöra huruvida någon bland Rousseaus vackra Romancer bär namnet *Le Songe*, hvilket han likväl anser troligt. Det har annars blifvit ett mode, som i synnerhet i England vunnit burskap, att gifva smärre Musikverk för Claver något särskildt namn. Då man besinnar att man har lättare att minnas ett namn, än ett ziffertal, hvilket ofta är det enda utmärkande på ett Musikaliskt Titelblad, så får man medgifva, att detta bruk icke är utan gagn. Theoretikerna komma allmänt öfverens, att Hr Cramer, af nästan alla Claver-Compositeurer, minst gör sig förtjent af någon anmärkning i anseende till fel mot den rena satsen. Esthetikerna deremot beskylla honom väl icke utan skäl för någon viss torrhet, och att fantasien ibland ger vika, för att fullkomligt vara den rena satsen undergifven. — I fråga varande Thema med variationer, hörer till de vackrare af denna Compositeurs mindre arbeten, dock

känner Recensenten andra, som han skulle vilja gifva företrädet. — Dessa Variationer äro icke svåra, att utföra, men fordra ett särdeles stadigt och rent spelsätt, om de skola göra den åsyftade effecten. Upplagan är vacker, men äger åtskilliga otydligheter och fel.

11. *Six Romances &c.* Auctorn till dessa är en annan Hr Berwald, nemligen förtjenstfulla Violinisten och Concertmästaren Job. Fred. Berwald. Efter hans återkomst till fäderneslandet, år 1812, halva på allmänna Concerter åtskillige af hans Compositioner blifvit utförde, hvaraf Recensenten påminner sig en Ouverture, en Violin-Concert, en Adagio och Rondeau för Fagott, ett Potpourri af varierade Svenska Visor, för Violin med Orchestre-Accompagnement, hvilken sednare Composition Allmänheten med förnyat nöje fått några gånger höra. Herr Berwald har förut utgitvit, (utom en Symfoni, komponerad vid 11 års ålder, tryckt hos Hummel i Amsterdam) "Sonate pour le Piano Forte avec Violon, dédiée à M:me Afzelius, tryckt hos Breitkopf & Härtel; Quatre Chansons Francoises pour le Piano Forte, och Svenska Sånger &c., båda dessa verk dedicerade till Amateurer och tryckte hos C. C. Lose i Köpenhamn; äfvensom några Sångstycken, införde i Musikaliskt Tidsfördrif. De ofvannämnde Six Romances äro ett nytt bevis på den vackra Sång och klarhet i Harmonien, som karakteriserar Hr Berwalds talang. De äro skrivne i den modernare franska Romancestilen och äga i densamma mycken förtjenst. Om Recensenten skulle efter sitt enskilda tycke gifva några vissa af dessa Romancer företrädet, vore det N:o 1, en glad allegretto och N:o 5, en allegro moderato, som efter en utförd större sats öfvergår och slutar i F. Dur. Denna, jemte Andanten N:o 4, äro omtryckte från Les Quatre Chansons, dédiées aux Amateurs. (Slut e. a. g.)

Rättelse: I N:o 13, sid. 2, första spalten, rad. 29, står: Roler af en djupare &c.: läs: En Role af djupare &c.

N:o 15 utgifves nästa Måndag.